

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 6. decembra 2018 - Leto XXVIII, št. 49

stran 2-3

Aktivni penzionisti slejdnjič vküper pred svetki

MINISTRICA ZA KMETIJSTVO PRVIČ URADNO V PORABJU
stran 3

SLOVENIJA SI JE PRAVO ROKAU VKRAJ DALA VREZATI
stran 5

KOT V PRILIKI O DESETH TALENTIH
stran 10

Aktivni penzionisti slejdnjič vküper p

Drüštvo porabski slovenski penzionistov má letno pet-šest velki programov: od fašenka, izleta, velkoga djilejša, prauške pa piknika do pričakovanja adventa. Eške prva, kak bi se v predbožičnom cajti cejlak posvetilo svojim držinam, porabsko starejšo lüstvo slejdnjo paut vküppride.

25. novembra se je v konferenčnej dvorani dvajsetletnjega Slovenskoga doma zbralo više 130 lüdi. Predsednica penzionističnoga drüštva Klara Fodor je pozdravila vse goste z Varaša pa porabski vesnic, cuj pa eške generalnoga konzula RS Borisa Jesiha, slovensko zagovornico Eriko Köleš Kiss, predsednika Slovenske zveze Jožeta Hirnöka pa predsednika Državne slovenske samouprave Martina Ropoša. Na predbožično srečanje so prišli predstavniki partnerski drüštve z gorički Rogašovec pa Murske Sobote tó.

Na začetki programa so s sprevañjanjom fud pa bajsa edno Marijino pa edno domovinsko pesem zaspejali člani Triona Vetrnica z Male vasi v Sloveniji. Svoje misli o adventnom časi so povödali dolenski plebanoš Vili Hribernik, šteroga dobro poznajo vörnicke, ki v števanovsko cerkev odijo. »Eni so mladi, drügi so na vreji svoje moči, mi smo pa menje mladi. Aj nam tau gnešnje srečanje dá nauvo batriumost, nauve moči, ka mo se dale trüdili za lepši žitek v naši domauvaj pa držinaj,« so želejli gospaud Vili pa povödali, ka je advent cajt za dühovno življenje. Gor so prešтели reči pápe Frančiška, štere so tapravli v Vatikanu pred starcami: če rejsan so mladi puno vitalnosti pa energije, morejo starejši v lübezni pa modrosti peldo davati.

V svetešnjom tali programa šteroga soorganizator je bila Slovenska zveza - se je s kratkim adventnim koncertom nupokazo pevski zbor pen-

zionističnoga drüštva. Toga so stvaurili leta 2016, redne vaje pa majo od letošnjoga augustuša. Nut je včijo strina Vera Gašpar, zavolo njinoga betega pa se je ž njimi za koncert pripravila leranca pa

Števanovski mlajši so se z Anov Časar Pénzes spravali s kinčanjom medeni figic

novinarica Margita Mayer. Zbor je dvoglasno zaspejvo lejpe porabske adventne pesmi, veseldje je bilau videti, ka sta spejvala dva moška tó. Vsi dobro nazaj ponimo ljudske pevke z Monoštra, od štere skupine dosta nekdešnji članic k sreči eške itak spejva v nauvom zbori. »V naši cerkvaj smo sploy na gausti spejvali, mladi pa starejši. Na žalost gnesdén toga že menje geste. Zatok je dobro, ka té lejpe pesmi čüjejo naši mlajši penzionisti ali celau mladina tó,« nam je tapravla Margita Mayer.

Cerkveni pevski zbor ZSM Števanovci so stvaurili leta 2010, gda so v cerkvi vesnice televizijci cejlo slovensko mešo gorvzeli. »Mi mammo v Števanovci vsakši mejsec eno slovensko mešo, te smo tam vsi, cejli zbor. Gda pa je drüga meša, spejvajo tisti člani, šteri čas majo,« nam je povödala predsednica zborra Marijana Fodor. Skupino pela kantor Gábor Sebestyén, zdajšnji adventni nastop pa je vodo kotriga Ferenc Sütö. V

etoj skupini smo ranč tak vidli nekdešnje števanovske ljudske pevke, na koncerti pa so vse adventne pesmi večglasno spejvali s cerkveni pesmarski knjig »Poslušajte, vsi ljudje.« K pulpituši sta staučila dva čla-

na drüštva: strina Ana Ropoš s Števanovec so pripovedjali o stari adventni cajtaj. »Rano smo se že spravali, ka demo k zordjenicam, gda zrankoma zvonijo v šestoj vöri. Gda pa je lagvi cajt bejo pa mraz, smo doma molili raužen vejneć pri svejčaj,« so se spominali Anuš neni.

Miška Ropoš z Ritkarovec pa so premišlavalali o sveklini, štero je Baug poslo na zemlau, aj lidgé vidijo sebé pa drüge lidi. »Če sta lübezni i pravica nej vküper, te nikam ne moremo priti. Liki če tau geste pri lidaj, te dosta dale pridejo i tisto svekline válijo leko. Sami sebi si leko spravljajo imanje, ka na drügom svejti gorponücajo,« so svoje misli

povödali Miška bači.

Na platni na stenej so se za en malo začnili prikazüvati kejpi 8-minutnoga filma, šteroga so penzionisti gorvzeli s fotoaparatom, küplenim s pomočjav Slovenije. Vidli smo, kak se je starejšo p o r a b s k o lüstvo pripravlalo na adventni program: v Varaši so članice redile adventne vence, v Iži djabok na Gorenjom Seniki ino pri ednoj vertinji v Traušči pa pekle figice, štere so s šaularami v Slovenskom domi okinčale. Depa spoznali smo delo

na pevski vajaj tó. Vse, ka so delale flajsne penzionistke, so nam malo nupokazale na letošnjom adventnom programi tó. Ana Ropoš so redili adventne vence po indašnje. »Brojca se vugne, nej trbej slamo, tau je zapravla-

Pri gnakom stoli so moderni venec redili strina Iluš Dončec. »S slame napravimo obrauć pa goraspletemo barojco, goradejemo štiri svejče. Leko gorasklademo djaboka, šaupe ali andjele. Inda smo samo edno vejko na dveri goraobesili, oreje gorazvezali pa tisto bilau,« so pripovedjali Iluš neni. Pri drügom stoli je podpredsednica penzionističnoga drüštva Marijana Kovać pokazala, kak se redijo krizanteme s krep papéra. »V istini so tau rauže za vsisvecovo. Nekda smo mi nej meli penez, niške je nej küpüvo kipléne vence. Dostaféle rauž vejmo eške rediti, na priliko klinčece pa trnjove rauže,« smo čüli.

Na program penzionistov so pozvali tiste deklüčine s Števanovec, štere so prva že tó pomagale kinčati medene figice. Zdaj so tau nupokazale pod pelanjom strine Ane Časar Pénzes. »Za kinčanje trbej bejlo od djajca, spracukrom gorzmlačeno, aj fejst trdo bau. Ge mam šegau eške malo soli pa limone cujdati. Kremmo v začko dejemo, na

Zbor drüštva penzionistov se je vsakši keden pripravlo na adventni koncert

nje. Brojca pa draut pa rauže, drügo nej trbej. Mi starci eške držimo tau šego, zdaj pa že mladim tü prejkdavamo,« so se smejali Anuš neni.

šteroj je sploy mala lüknja, če je vekša, ne more tak lepau kinčati. Depa tej števanovski mlajši frajt majo,« so se veselili Anuš neni.

red svetki

Predsednica Klara Fodor je dala, ka je trnok žmetno nutzakapčiti mlajše v delo, vejpa dosta vse programe majo. Donk pa se člani društva trūdijo za medgeneracijsko so-

Jesih je tapravo, ka se v Porabji najraj družī s članicami Društva porabski slovenski penzionistov, štere so spoj aktivne. Predsednica organizacije je gratulejrala petim so-

Strini Iluš Dončec ino Ana Ropoš sta redili adventne vence - po modernom pa po indašnje

delovanje. »Penzionisti moromo tau za svojo dužnost držati, vejpa mi že mamokaj prejkdati mladim. Ovaka za nami ne ostane dosta od toga, ka smo mi Porabski Slovenci. Mi smo tū erbali, mi smo se tū navčili pa biradi s toga donk edno drtino

delavcom Slovenskoga doma, šteri že dvajsti lejt tam delajo, pred žmanov večerdjov pa so navzaučim blajzene božične svetke želejli Konrad Kostanjevec od Triona Vetrnica, predsednica DU Murska Sobota Angela Novak ino predsednik DSS Martin Ropoš.

Števanovski cerkveni pevski zbor se je nutpokazo s petimi svetimi pesmimi

prejkdali,« je tomačila Klara Fodor.

Po programi je bilau v restavraciji Lipa veselo. Eške vekšo veseldje je gratalo, gda so od lüstva vöpozvali vse tiste, šteri so dopunili 75 lejt. Više dvajsti penzionistov - žensok pa moškov - je dobilo eden bejli cvej pa posanco šampanjca v rokau. »Kol'kor kapljic, tol'ko let,« se je čulo v dvorani. Generalni konzul Boris

Za finančno podporo se organizatorji zahvaljujejo Ministrstvu za človekove vire, Slovenski narodnostni samoupravi Monošter-Slovenska ves ter članstvu društva.

(kejp na prvoy strani: Pozdravili so penzioniste, starejše od 75 lejt)

-dm-
foto: Silva Eöry

Ministrica za kmetijstvo prvič uradno v Porabju

30. novembra se je na prvem uradnem obisku v Porabju mudila ministrica RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Aleksandra Pivec. V začetku programa se je na generalnem konzulatu RS v Monoštru sestala s predstavniki slovenske skupnosti na Madžarskem, slovensko parlamentarno zagovornico Eriko Köleš Kiss, predsednikom Državne slovenske samouprave Martinom Ropošem, predsednikom Zveze Slovencev na Madžarskem Jožetom Hirnōkom in poslovodjo Razvojne agencije Slovenska krajina Andrejo Kovács. Ob gostitelju generalnem konzulu RS Borisu Jesihu se je pogovora udeležil še vodja zamejske kmetijske koordinacije AGRA-SLOMAK Vladimir Čeligoj.

Predstavniki Slovencev na Madžarskem so ministrico seznanili z aktualnimi izzivi predporabskoslovenskoskupnostjo, ki jih sicer Aleksandra Pivec dobro pozna, saj je v prejšnji Vladi RS opravljala funkcijo državne sekretarke pri Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Poudarek pogovora je bil postavljen na razvojni program za Porabje, ki ga podpira tudi Vlada Madžarske.

»Ta dokument je izjemnega pomena, saj tokrat poleg strateškega okvira za nadaljnji razvoj tega območja in slovenske narodne skupnosti podaja tudi konkretne projekte, s pomočjo katerih se lahko situacija rešuje, popravlja in nadalje razvija. Tudi finančni viri za financiranje projektov so že opredeljeni,« je v kasnejši izjavi za medije pod-

črtala slovenska ministrica za kmetijstvo in dodala: »To je prav gotovo izjemnega pomena tudi za Slovenijo,

več kot dovolj in se dá tovrstna sredstva tudi zelo učinkovito, razvojno usmerjeno in ciljno uporabiti.«

Udeleženci pogovora na generalnem konzulatu

ki si želi pri tem pomagati in sodelovati ter tako omogočiti slovenski narodnostni skupnosti pogoje, pod katerimi bodo seveda tudi mlajše generacije ostajale v Slovenskem Porabju na Madžarskem.«

Aleksandra Pivec je poudarila, da podpira Vlada RS tudi vsakovrstne čezmejne projekte s koriščenjem sredstev iz evropskih skladov, kajti »moramo tovrstna zaključena območja obravnavati skupaj, se pravi s sinhronim pristopom obeh držav.« Pogovori na monoštrskem generalnem konzulatu so potekali tudi o naslednji finančni perspektivi Evropske unije. »Poskušalo naj bi se dobiti strateške projekte tudi med Slovenijo in Madžarsko, tovrstne projekte je Slovenija imela že z Italijo. Strateški projekti so izjemna priložnost, saj lahko to celovito področje obravnavamo tudi z vidika obeh omejenih manjšin. Jaz si želim, da v prihodnjem obdobju, ko se dogovarjamo o novi finančni perspektivi, do teh dogovorov tudi pride. Kot smo bili danes priča predstavitvi, projektih osnov je

Slovenska ministrica je še izpostavila, da Slovenija je in tudi bo podpirala razvoj kmetijstva v Porabju. »Kvarjamo se že tudi z nekimi obstoječimi projekti, ki iščejo svojo podlago oziroma možnosti za prihod v Porabje,« je pristavila članica slovenske vlade.

V nadaljevanju programa je Aleksandra Pivec obiskala Slovensko vzorčno kmetijo na Gornjem Seniku, kjer se je na terenu seznanila s položajem in prihodnjimi izzivi ustanove. Sestala se je tudi s predstavniki koordinacije slovenskih zamejskih kmetijskih organizacij AGRASLOMAK, ki jih je seznanila s trenutno kmetijsko politiko slovenske vlade. Med pogovorom so sodelujoči obravnavali tudi skupno evropsko kmetijsko politiko, ki se pravkar spreminja, ter izzive v kmetijstvu v Sloveniji in zamejskih pokrajinah. Predstavniki posameznih slovenskih kmetijskih organizacij zunaj meja Slovenije so ob koncu sestanka ministrici predstavili svoj aktualni položaj.

-dm-
foto: K. Holec

PREKMURJE

Črno-bejla invazija

Črno-bejla invazija je pisalo na bejlom platni, steroga so v Stožice - na največji fotbalski stadion v Sloveniji - iz Prekmurja s sebov prinesli navijači Mure. In rejsan nji je bilou dosta, večina na južnoj tribuni, eno par pa tudi tam, gde sedijo erični gosti. Med njimi sta bila tudi ljubljanski in soboški župan, Zoran Jankovič in Aleksander Jevšek.

Mura, stera je po peti lejtaj prišla v prvo, najbavško slovensko nogometno ligo, ma cil, ka v toj ligi ostane. Vseedno proba gviniti tudi prauti najbavšim, med sterimi je ljubljanska Olimpija. Organizirani navijači (drukeri) kluba iz glavnoga varaša - zovejo se Green Dragons - so ranč na tekmi z Muro svetili 30 lejt svojoga obstoja. Svetek so jim malo pokvarili soboški Black Gringos, steri so vküper z drugimi navijači soboškoga kluba glasno navijali za svojo ekipo. Med 8800 gledalci je je več kak frtau navijalo za Muro.

Meč se je končo z rezultatom 2:2, s tem, ka so Muraši svojiva dva gola dali čista na konci, v 89. in 93. minuti tekme. Dvakrat je labdo v gol spravo Tomi Horvat, 19-letni Prekmurec, steri je doma iz Törnišča. Trbej pa cujdati, ka so bili prekmurški navijači dostakrat bole glasni od ljubljanski tudi te, gda je njina ekipa ške gibila. Tau, kak so lepau in glasno navijali, je po televiziji leko vidla cejla Slovenija.

Murin trener Ante Šimundža, steri se je tak kak njegvi fotbaleri po konci tekme zavalo in se poklono navijačom, je novinarom pravo, ka so navijači že cejli cajt 12. igralec njegovoga čapata: »Tau, ka leko telko Prekmurcov pozdraviš v Ljubljani, je velka čest. Naši navijači so privilegij in pauleg toga tudi velka odgovornost.«

Silva Eöry

DELAVNICA V SLOVENSKOM DRUŠTVI V BUDIMPEŠTI

V predlanjskom leti smo meli gastronomsko delavnico pri našom društvu. Tudi letos smo meli tau v programi, zato je vodstvo društva tau organizi-

Vsi, steri smo bili na delavnici

ralo v soboto, 24. novembra. Vküper smo prišli že pred podnevom. Notri smo spokipüvali in vse pripravili. Najprvin so tisti prišli, steri so pomagali, drugi pa slejtkar zadvečerka. Prišla nas je obiskat tudi poblaščena ministrica Veleposlaništva R Slovenije Nataša Bergelj.

Že na vajaj pevskoga zbora smo si zgučali, ka mo vse pripravili. Najprvin smo pekli takšno, ka leko stogi, ka nej trbej friško gesti. Tau je dinska torta ali Pijana Kata, kak pravimo. Eno smo na srejdj namazali z marmeladov, če je stoj z autom, aj leko gej, drugo smo pa polejvali s küjanim redečim vinom. Spekli smo dve velki torti, potejm prki makovi pogachi tudi dve. Edne ženske so tau delale, druge so pa napravile straušanco. Tak vejmo, ka je tau, kisela kapüsta pa gra vküper zmejšano. Potejm smo napravile na ola (goščicovo olje) krumče z lila lükom. Cuj k tauma prvin doma smo geli sölnknivano mesau, zdaj pa šonko in pršut.

Na konci smo doli zgraužale kukarčen kaup (šterc), te se

je mogo gibati pa cvrtino na klabük, tau smo posipale s cverki kak doma prvin. Kukarčen kaup smo tudi s cverki posipale.

Gda je vse gotovo bilau, smo napravile malo razstavo, vse na eden sto znosile. Te so se že zbrali tudi drugi člani društva. Predsednica Agota Merkli Kállay je pozdravila navzauče in smo notripokazale vse dobroaute.

Nazdravili smo z domanjov palinkov pa začnili veselo sre-

Malo razstavo so napravili

čanje. Bilau je igranje, spejvanje, ples, djufkanje.

Pred lejtami sem jaz probala napisati, ka smo prvin doma geli, zdaj bi tau nej ešče gnauk ponovila. Prke makove pogache smo malo popravili, na mak smo djali limonin sok (citromlé) pa zribano limonino lupinje in ešče mak posipali z rozinami.

Na konci smo se zavalili tistim ženskam, stera so dosti delale. Bilau je veselo, kisnau večer smo končali.

Irena Pavlič

Fokloristi z Gornjega Senika v Sodišincih

V vaško-gasilskem domu v Sodišincih je vokalno-glasbena skupina »Vinski bratje iz Gederovec« v soboto, 24. novembra zvečer, pripravila že deveto srečanje ljudskih godcev in pevcev pod naslovom »Po našon lejpon Prekmurje«. Bil je to bogat kulturni večer, a tokrat brez pobudnika in vodje skupine »Vinski bratje iz Gederovec« Petra Avguščina, ki je preminil letošnjo pomlad. Nanj so se v svojih nagovorih spomnili vsi nastopajoči, kot tudi vsi govorniki.

Folklorna skupina z Gornjega Senika na odru v Sodišincih

K nastopu organizatorji vabijo posameznike in skupine iz ožje in širše okolice. In tako so na tem bogatem kulturnem večeru nastopili tudi članice in člani folklorne skupine Zveze Slovencev na Madžarskem z Gornjega Senika. Na harmoniki jih je spremljal Benjamin Sukič. Bili so še godci in pevci iz Cvetlina na Hrva-

Plesalke in plesalce je na harmoniki spremljal Benjamin Sukič

škem ter iz Slovenije: iz Vuhreda, Rač pri Mariboru ter skupine z Goričkoga v Prekmurju (Mladi upi Vadarci) in domače skupine Občine Tišina: Vinski bratje iz Gederovec, Cvetje v jeseni, Moerski godci, Što ma čas, Vinska trta iz Gederovec ter mladi harmonikarji: Blaž Šinko, Filip Mencigar in Samo Sedonja. Bogat kulturni večer sta kot moderatorja povezovala Barbara Avguštin in Janko Durič, vsi sodelujoči pa so ob zaključku skupaj zaigrali in zapeli, z njimi pa tudi občinstvo (kot tudi župani: Občine Tišina Franc Horvat, Občine Puconci Ludvik Novak, Občine Gornji Petrovci Franc Šlihthuber in predsednica Občinskega sveta Občine Bednja Marija Kolačko) zelo znano melodijo Lojzeta Slaka »V dolini tihi«.

Besedilo in fotografije: Filip Matko Ficko

Boris Gumilar – paver iz Markišavca

Slovenija si je pravo rokau vkraj dala vrezati

»Pauleg mene je v našoj vesnici gnesden ške samo eden večji paver. Gda san ges goraso, in san odo v kmetijsko šaulo v Rakičani, smo meli v Markišavcaj ške 300 glav mare. Gnesden nega skor ranč ene več. Mi mamó ške neka svinj, stere v glavnom za sebe pawwamo,« mi je pred par kednami eden večer na svojoj gazdiji začno pripovedati Boris Gumilar. Gratalo mi je, ka san ga »zgrabila« za pawvóre, vej pa je nej emo dosta cajta. Po tistom, ka sva zgotovila naja pogučavanje, je, če rejsan je že žmetna kmica bila, ške ušo na njivo orat. Tau, ka žive v vesnici, stera je samo par stopajov kraj od Murske Sobote, je nej furt dobro: »Gnesden lüstvi vse samo vonja, pa nej samo varaškomi, tüdi tem, steri živejo v Markišavcaj in so pred lejtami ške sami meli maro. Na žalost se gnesden skoro vseposedik najde takšo lüstvo, sterim gnoj vonja. Lani, gda san po dugon cajti pá emo cukerno repo, je te, gda smo go vó z zemle potegnoli in je čakala, ka go odpelajo v fabriko, enim Sobočancem repa vonjala, tak ka so mi inšpektore na dom poslali. Samo ka so me nej meli za koj štrafati, vej pa je repa nika nej vonjala.«

Boris Gumilar je že kak mladi prejk vzeu vertstvo: »Moj oča Franc, steri je v Dajčlandi delo, ga je na mene prepiso te, gda san prišo od sodakov. Od toga cajta je minaulo že skoro 35 lejt. Mati Zorica, stera je doma bila, mi je na paverstvi pomagala. V tistom cajti smo ške nej meli dosta zemle, samo štirge hektari so bili v našoj lasti. Te smo začnili pomalek v arendo djemati zemlau, tak ka smo prišli na 55 hektarov, od toga je okauli 16 hektarov naše zemle, drügo pa mamó v arendi. Gnesden se zemle ne da skoro več küpiti, neka maloga pa ške, vej pa gestejo takši, steri se s paver-

skim delom več neškejo spravlati, sploy pri niski cejnaj, stere ma paverski pawv.«

Dobite pa pavri v Evropskoj uniji že neka lejt penezno po-

Boris Gumilar je prejkvzeu vertstvo te, gda je prišo od sodakov

mauč, subvencije, zavolo toga je dosta takši, steri so vam nevoškani, pravim sogovorniki. Un pa brz tazaküri, ka bi pavri rajši bili, ka bi od svojoga pawva več zaslužili, vej pa jim zdaj ta penezna pomauč tüdi dosta nevol napravi. Na dosta mejstaj se je zavolo nje nutzatrnatila krajina, ambrozija in drüge

Kak gasilec (prvi z leve) je že dosta priznanj daubo

takše rastline rastejo, stere dosta kvara delajo: »Eni so takši, steri pravijo, glavno je, ka dobim subvencijo, pa me nika ne briga, ka raste na mojoj zemlej. Tau je nej dobro gé. Paver, steri tak brodi, more na nikoj priti.«

Pauleg cukerne repe so v etom leti na njivaj, stere pawva Boris Gumilar, zrasla ške kukarca, pšenica, gečmen, »meli smo

tüdi malo graja, steroga pa smo trnok žmetno z njive spravili, vej pa je djenau na gesen velki dež prišo. Kukarca se je dobro ozorila, cukerna repa pa se je nej tak lepau pokazala kak lani, vej pa je bilau premalo deži.« So pa pavri v Sloveniji vseedno veseli, ka so na svoje njive nazaj spravili te pawv, vej pa je bila cukerna repa duga leta njini paradni konj, s sterim so leko lepau zaslužili. Na žalost je pred lejtami, gda je bilau ške dosta cukra, Evropska unija zaprla dveri več kak 80 fabrik in med njimi je bila tüdi edina slovenska, stera je stala v Ormoži. Po tistom, ka je v Evropi začnilo sfaldjavati cukra, in so cejne šle gor, pa bi v Sloveniji eni radi pá zozidali cukerno fabriko. Pitanje, če s toga kaj bau, so pa začnili pavri pawvati cukerno repo, stero zdaj odavajo v fabriko Viro iz Virovitice na Rovačko. »Rosag, steri živi od porc, bi leko od takše fabrike dosta penez daubo. Slovenija si je te, gda je dala dozaprejtü cukerno fab-

Po rečaj Borisa Gumilara paver »ne smej špekulerati, ka se splača pa ka nej, un more pawvati vse. More meti vse, vej pa je eno leto dobro eno, drügo pa drügo. Lani san emo 220 ton pšenice, letos pa okauli 127. Pa smo vse delali tak, kak je trbölo. Morem povödati ške tau, ka se mi ne vidi evropska politika, stera pravi, ka morem meti na svojoj gazdiji tri hektare praje, zemle, na steroy nika ne smej rasti. Ne vej, če je tau dobra kmetijska politika, sploy če znamo, ka geste na svejti dosta lačni lüdi.« Tüdi zavolo toga ne vej, če de njegova vözašaulivana či Sandra, stera njemi že dosta pomaga (te, gda sta z ženov Sonjov bila deset dni na dopusti, je vse delo sama opravila) mela volau delati na paverstvi: »Včasü je bilau tak, ka sta pavrov najvejši neprijatelj bila mesar in mlinar, gnesden je ške bautoš cuj.« Če rejsan má dosta dela, si Boris Gumilar najde tüdi cajt, ka se pogučava z lidami: »Sploy ne morem razmeti tiste, steri pridejo v krčmau pa samo v čeden telefon gledajo in si nika ne pogučavajo.« Od mali naug je tüdi gasilec. 15 lejt je v domanjov vesnici biu predsednik gasilskoga društva, zdaj pa je tau mlajšim prejkdau, »vej pa je iz leta v leto več dela, tak ka če maš kakšno prireditev, moreš en keden lejtati se pa ta, ka vse zriktaš. In ge za tau več nemam cajta.« Včasü se je tüdi z oldtimerom, starim motorom, rad okauli vozo, zdaj pa tüdi za tau nega cajta. »Tü pa tam s padaši dém na kakši špricer, tau tüdi more biti, vej pa dostakrat od zrankoma do večera delam. Samo pozimi je malo več cajta, te pa v garaži tüdi kaj šraufam in traktor pa drügo paversko šker popravlam,« je na konci ške cujdau Boris Gumilar.

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in arhiv Borisa Gumilara

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Obnavla se Osnovna šaula Jánosa Aranya v Monoštri

Leko bi povedali tau tö, ka bola zelena baude Osnovna šaula Jánosa Aranya v Monoštri, če se skončajo obnovitve. V tom projekti se izolira zidina pa sunčne celice do elektriko punile v sistem. Obnovitvena dela so se že začnili, pa če de vse dobro šlau, te se drugo leto majuša skončajo.

Tau je nej malo delo: 158,8 miljauna forintov de koštalo, te peneze je monoštrska samouprava prejk TOP-projekta dobila. Kak je župan Gábor Huszár tapravo, v prvom kraugi se je nej posrečilo izvajalca najti, zavolo tauga, ka se je delo zavlejklo, cejne pa so se tö zdignile. Tej plus stroški 45 miljaunov forintov baudejo, ka je samouprava že sprosilá od vlade.

Tau obnavljanje je že fejst potrebno bilau, zatok, ka so šaulo leta 1961 zozidali. Zdaj najprvin fasado, pod pa zemenico do izolirali, tau delo je najbola potrebno, zato ka duga lejta so nej samo šaulo, liki zvünašnji luft tö segrejavali, zavolo slabe izolacije. Vöminijo ešče vse zvünašnja okna pa dveri, ka nede malo delo, zato ka majo vse vküp 13 dveri pa 225 auken. Eden tau streje se tö obnovi, zato, ka tam do sončne celice, tam se vöminijo salonitne plošče. Med tejm, gda de se tau vse delalo pa obnavlalo, šaula nede zaprejta, ranč tak do se mlajši včili kak ovak. Zavolo tauga župan potrplivost prosi kak od dijakov tak od škonikov.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Dan Rudolfa Maistra

23. november, dan Rudolfa Maistra, je spomin na dan, ko je leta 1918 general Maister s svojimi borci v samostojni vojaški akciji razorožil nemško Zeleno gardo, prevzel vojaško oblast in dokončno utrdil slovensko politično oblast v Mariboru. Na predvečer praznika je bila v Slovenskem narodnem gledališču v Mariboru državna proslava. Slavnostni govornik je bil predsednik državnega zbora Dejan Židan. »Najlepše zaznamujemo dan Rudolfa Maistra tako, da posnemamo njegove vrednote. V sebi je združeval različne talente - pesnika, vojaka in bibliofila, predvsem pa je bil domoljub. V prelomnih dneh je odločitve sprejel sam,« je poudaril Dejan Židan. Na praznični dan je predsednik države Borut Pahor povišal Alenko Ermenc v generalmajorko Slovenske vojske, s čimer je postala prva slovenska generalka. Hkrati je z redom za zasluge pri ohranjanju spomina na Maistra odlikoval Zvezo društev generala Maistra in njenega ustanovitelja Milana Lovrenčiča.

Ermenčeva na čelu slovenske vojske

Nekaj dni po povišanju v čin generalmajorke je slovenska vlada Alenko Ermenc imenovala za načelnico Generalštaba Slovenske vojske. Ermenčeva, ki je tako po činu kot po položaju najvišje med pripadnicami Slovenske vojske doslej, je na tej funkciji zamenjala dozdajšnjega načelnika Alana Gederja. Tudi v vojskah držav članic Nata po podatkih ministrstva za obrambo ni pripadnice, ki bi zasedala mesto načelnice ali namestnice načelnika generalštaba. Zamenjavo je vladi predlagal obrambni minister Karl Erjavec. To je storil na podlagi njenih izkušenj pri poveljevanju enotam Slovenske vojske, sodelovanja pri vzpostavljanju sistema poklicne vojske ter ustrezne civilne in vojaške izobrazbe.

ETHOS LAND SE PREDSTAVI

»Za vseh sedem partnerjev, štirje so iz Madžarske in trije iz Slovenije, je etični turizem takšna oblika razvoja turizma, ki zagotavlja gospodarski in družbeni razvoj, ob tem da v ospredje postavlja varovanje okolja,« je na začetku novinarske konference,

Partnerji v projektu ETHOS LAND

ki je bila v lendavskem hotelu Cubis, povedala Andreja Kovač, vodja Razvojne agencije Slovenska krajina (RASK), vodilnega partnerja v čezmejnem projektu ETHOS LAND, ki je bil odobren letos na 6. zasedanju Odbora za spremljanje programa čezmej-

nega sodelovanja Slovenija-Madžarska za programsko obdobje 2014–2020. V omenjenem skoraj 1,1 milijona evrov vrednem projektu iz Porabja sodeluje še Občina Sakalovci, z madžarske strani pa še dve organizaciji iz Županije Zala, in sicer Nap Harmata Közhasznú Alapítvány, sklad iz Galamboka, ter društvo Együtt a sikeres Nováért. Iz Slovenije so partnerji trije: socialni podjetji (Permakulturni center za boljšo kakovost življenja in za pot k samozadostnosti Makrobios Panonija iz Lucove ter Zavod za socialni razvoj Murska Sobota) in Zavod Marianum iz Veržeja.

Viktorija Hanžek iz RASK je povedala, da bodo s pomočjo projekta ETHOS LAND obogatili turistično ponudbo celotnega Slovenskega Porabja: »Naša pokrajina je bogata z lokalnimi produkti, ampak na žalost pridelovalci in predelovalci niso registrirani in delajo to samo za lastno uporabo. Naš cilj je, da bomo imeli do zaključka projekta v Porabju vsaj deset registriranih lokalnih produktov.« Sakalovska županja Valerija Rogan je pojasnila, da bodo pri njih za potrebe etičnega turizma obnovili manjšo zapuščeno kmetijo in poskušali z njo ponovno vrniti življenje v vas. »V gospodarskem posloju bomo uredili prenočišča za tiste turiste, ki ne želijo prespati v hotelu, ampak v bolj domačem okolju,« je izpostavila Valerija Rogan.

Tekst in fotografija: Silva Eöry

Vaje prostovoljnih gasilcev

Člani prostovoljnih gasilskih društev iz Domanjševcev, Hodoša, Gornjega Senika, Dolnjega Senika, Egyházásrádóca in Sakalovcev ter Reševalne skupine Őrség-Goričko-Raab so morali na treh prizoriščih dokazati, da so sposobni (tudi v resničnih razmerah) rešiti nevsakdanje naloge, ki se porajajo ob nesrečah.

»V Sakalovcih je nekdanjo večnadstropno graničarsko karavlo med požarom napolnil dim, ki je otežil reševanje oviranih v stavbi. Na Dolnjem Seniku so v gosti megli frontalno trčili štirje avtomobili, eno od vozil se je stisnilo pod prikolico traktorja,« nas je seznanil poveljnik PGD Sakalovci Norbert Nagy, s katerim smo se ob spremljavi zvoka motorne žage napotili na »prizorišče naslednje nesreče« v gornjeseniškem gozdu. Tam je para v zraku ote-

Prizori v gasilskih vaj

sta povedala, da sodelujeta četrto leto pri delu PGD Sakalovci, ki je uspešno - to dokazuje tudi nekajletno delovanje mladinske sekcije pri društvu.

Vajo v Slovenskem Porabju so izvedli s poveljevanjem gasilskega poveljnika Direkcije gasilstva Železne županije podpolkovnika Balázsa Zsolta Kovácsa, namestnik direktorja Direkcije gasilstva Železne županije gasilski polkovnik András Seper pa je izvedbo vaje ocenil kot odlično.

LRH

foto: Mate Nemeš

žila reševanje oseb, ki so se stisnile v vozilo na dnu prepada. Dávid Horváth in Péter Sömenek sta teren pripravila skupaj: utrla sta si pot in napejnala vrvi, da bi lahko s pomočjo alpinistične tehnike pričela z zdravstveno oskrbo pone-srečencev. Mlada gasilca

Peskovci

VESELE VIDRE ZOPET PRIJETNO PRESENETILE

Približuje se konec leta, začel se je adventni čas in z njim povezani dogodki. Odlično razstavo, povezano z adventnim časom in božičem, pa tudi s koncem leta, so pripravile peskovske Vesele vidre s predsednico Andrejo Habjanič na čelu. Na otvoritvi v obnovljenem vaško – gasilskem domu si je razstavo ogledalo

presenetljivo veliko obiskovalcev iz vseh naselij gornjepetrovske občine. Organizatorice vedno uspejo privabiti kulturno-turistična društva, šole in posameznike, ki imajo čas in voljo, da pokažejo izdelke, s katerimi počastijo konec leta, obiskovalec pa ponudijo užitek pri ogledu. Samo tisti, ki ni organiziral podobnih dogodkov ali se sam potrudil za sodelovanje na razstavi, lahko skomigne z rameni, saj to ni nič posebnega. Pa je, kajti v sleherni izdelek je vložen trudi pa tudi ljubezen in pripravljenost sodelovati na javni prireditvi. Ker so Peskovci mahna gorička vas, je potrebno še več truda, da ostane prireditev v prijetnem spominu.

Vesele vidre so pripravile tudi krajši kulturni program. Patricija je za uvod prebrala pesem domačega avtorja Bela ravnica na prepihu, nastopili so učenci osnovne šole, zaplesala je folklor, dodali so ščepec humorja, stari/novi župan gornjepetrovske občine Franc Šlihthuber pa je razstavljalkam izročil priznanja. Organizatorice so poskrbele tudi za pogostitev. Druženje se je nadaljevalo kar nekaj ur, pogled po obiskovalcih pa je povedal, da je razstava pritegnila starejše in mlade obiskovalce. Dvorana peskovskega vaško-gasilskega doma je po obnovi lepo opremljena, niti ne tako majhna, vendar je bila skoraj premajhna za vse, ki so prišli v soboto, 24. novembra, pogledat razstavo in pokramljat z znanci in prijatelji.

Tekst in foto: eR

Skupni dopoldan z učenci OŠ Grad

22. novembra dopoldne smo na DOŠ Števanovci imeli goste. Učenci petega razreda z Grada so se pripeljali k nam na obisk. Prejšnje leto pred božičem so oni povabili nas na Božično delavnico in v Vulkanijo. Zdaj smo jih pa mi povabili in pogostili. Z učenci sta prišli dve učiteljici. Po malici smo se napotili do Graničarskega muzeja, kjer so si lahko vse ogledali. Potem smo šli v Informacijski center Narodnega parka, kjer so imeli delavnico. V treh skupinah so morali reševati razne naloge. Skupine so bile mešane, naši učenci iz 5. in 6. razreda so se jim tudi pridružili.

Sedem postaj je bilo, na čas so morali rešiti naloge in so zanje dobili točke. Tekmovanje je bilo zanimivo in uspešno. Naloge so bile: sestaviti so morali sliko rastlin in živali, voditi kroglo, kotaliti kolut (disk), metati obroče, izpolniti vprašanja kviza, poiskati živalske „noge“ in jih postaviti v par. Na koncu so vsi dobili majhna darila. Hvala sodelavcema Narodnega parka, Szilárdu in Albertu, da sta vodila delavnico. Po kosilu so si otroci z Grada še malo ogledali tudi našo šolo. Upam, da so se dobro počutili pri nas. Radi bi še naprej imeli plodne stike s šolo Grad.

Agica Holec
ravnateljica DOŠ Števanovci

Pismo iz Amerike

Spoštovani,
vu vaši Porabje novinaj pišete od gorenjeseničkoga pevskega zbora, steri je zdaj svetijo 80-letni jubileum.
Tak preveč mi je tou vu srce segnilo, vej pa je moja pokojna mati, po imeni Kozar Juliana, bila edna od ustanovni članic cerkvenoga zbora, steroga je začno vküpbrati plebanoš Kühar Janoš. In pod vodstvom kantora Csabai Andraša so té ženske, 8 nji je bilo, tak nemilo, lejpo spejvale pri nedeljski mešaj. Jaz sem te 8 let stari bio, zdaj pa sem 88 let star.
Moja mati je trno lejpi glas mejla, pa cejla Kozar familija so dobri pevci bili. Ešče gnes geste edna članica iz naše držine, stera spejva v tom zbori: Gyöngyi Kozar.
Odpustite mi, kaj vas gordržim s tem pisanjom, ščem vam srčno zahvaliti, ka ste pisali o tom.
Želejm vam vse dobro in dosti uspehov, vaš veren bralec:

Anthony [Toni] Kozar

... DO MADŽARSKE

Vlada podpira uskladitev kariere in ustvarjanje družine

Vlada želi z olajšanjem zaposlovanja žensk in povečanjem števila prostih mest v vrtcih podpirati usklajevanje poklicne poti in poroda žensk – je poudarila Katalin Novak, državna sekretarka za družino in mladino pri Ministrstvu za človeške vire. K olajšanju bi prispevali s podpiranjem fleksibilnega delovnega časa in z znižanjem prispevkov pri zaposlovanju žensk z majhnimi otroki. Uvedli bodo dodatek za nego otroka diplomiranih mamic, tako bodo polno vsoto podpore dobile tudi tiste ženske, ki se bodo za porod odločile takoj po diplomi.

Velika pomoč bo tudi zagotavljanje dodatnih mest v vrtcih, danes lahko hodi v vrtec 16 tisoč več otrok kot v letu 2010. Diplomirane ženske podpira tudi ukrep, na podlagi katerega bodo diplomiranim mamicam z dvema otrokoma zbrisali polovico študentskega kredita, mamicam s tremi otroki pa bodo zbrisali celotni dolg.

Sprememba delovnega zakonika

Madžarski parlament je prejšnji teden obravnaval spremembe delovnega zakonika, ki sta jih vložila Lajos Kósa in Kristóf Satmáry. Bistvo zakonodajne spremembe, ki jo imajo sindikati in opozicijske stranke za »sleherni zakon«, je povečanje nadur s sedanjih 250 na 400, ki jih lahko delodajalci predpišejo v enem letu oziroma razširitev ureditve delovnega časa, ki se nanaša na uporabo izkoriščenih in neizkoriščenih delovnih ur z enega leta na tri leta. Opozicijske stranke menijo, da stoji s tem vlada na strani profita in multinacionalk, ki izkoriščajo delavce.

Železna županija je sedma

Za bruto 700, za neto 400 forintov so se povečale povprečne plače v Železni županiji v minulem četrtletju – kot kažejo podatki Centralnega statističnega urada. V primerjavi z ostalimi županijami v državi je Železna županija sedma po vrsti glede višine plač. Mesečna bruto povprečna plača zaposlenih je bila v Železni županiji 295 248 forintov v letošnjem tretjem četrtletju, pred tremi meseci pa je bila ta vsota 294 541 forintov.

Potrna: Slovenščina v družini

BITI SLOVENEK JE BILO TU VEDNO ZANIČEVANO

Krščanska kulturna zveza iz Celovca je leta 2010 dala pobudo za širšo iniciativo, ki naj povsem Koroškem krepí zavest o pomenu družine kot posredovalke slovenskega jezika. Po

slovenščino. Vrtec in šola tega namesto vas ne bosta storila, je pa narečje tudi dobra podlaga za zborni jezik, s katerim se otroci največkrat prvič srečajo v šoli.“), Andreja Haberl-Zemljič,

Pavlovo hišo v Potrni in Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko je predstavila predsednica Suzanne Weitlaner; projekt Slovenščina v družini pa Martin Kuchling iz Krščanske kulturne zveze v Celovcu

budo *Slovenščina v družini* so predstavili 23. septembra 2010 ob *Dolgi noči jezikov* na Univerzi v Celovcu. Pobuda ni omejena samo na Koroško, temveč s predstavniki slovenskih narodnih skupnosti v širši regiji skuša izmenjevati izkušnje in se želi spodbudno soočiti z danimi izzivi. Po srečanjih na Koroškem (v Tinjah), v Italiji (v Naborjetu), na Hrvaškem (v Plešcih) in na Madžarskem (lani na Gornjem Seniku) so letos v Pavlovi hiši v Potrni namenili pozornost širšemu, ne zgolj šolskemu področju na avstrijskem Štajerskem. Pobudniki in organizatorji srečanj poudarjajo, da jezik ni samo občevalno sredstvo, temveč ima tudi močno identifikacijsko vrednost. Jezik pomeni del identitete in njegova funkcionalnost je v tem primeru na drugem mestu. Vsekakor pa je odločilna tudi uporabnost jezika v vsakdanu, kajti le-ta terja od posameznika večji napor, ki je za ohranjanje in pospeševanje manjšinskega jezika potreben.

V Pavlovi hiši so se zbrali pobudnik Martin Kuchling iz celovške Krščanske kulturne zveze in Iniciative *Slovenščina v družini* („Važno je, da z otrokom že doma, v družini začnemo s

zdej prevajalka, sicer pa prva predsednica Kulturnega društva Člen 7 za avstrijsko Štajersko in avtorica knjige *Pustiti jezik v vasi – Ohranjanje in opuščanje slovenskega jezika v Radgonskem kotu*, Tatjana Vučajnik, ki poučuje slovenski jezik v Gradcu, Simon Ošlak-Gerasimov, ki vodi večšolski tečaj slovenščine v Gradcu, Dejan Valentinčič iz Slovenije (*Jezik kot sredstvo sporazumevanja in izraz identitete: primerjava med zamejskimi in izseljenski skupnostmi*), na okrogli mizi s predstavniki Slovencev iz zamejstva pa je sodelovala tudi višja svetovalka za slovenski jezik v Porabju, Valerija Perger. Zbrani so si ogledali film *Štajerski Slovenci – Nevidna manjšina*, ki je bil objavljen v oddaji ORF studia Celovec *Dober dan, Koroška/Štajerska*, in aktualno razstavo v Pavlovi hiši *Štajer-mark. Po sledih skupne zgodovine: Razglednice zgodovine Spodnje Štajerske (1890-1920)*. Ob razstavi je izšla tudi obsežna dvojezična monografija na to temo.

Suzanne Weitlaner, predsednica KD Člen 7 za avstrijsko Štajersko, je predstavila društvo in pestro dejavnost Pavlove hiše v Potrni. Vsako leto pripravijo vsaj

štiri razstave sodobne umetnosti in čezmejnih projektov, organizirajo dobro obiskane tečaje učenja slovenskega jezika, uspešno nastopa zbor Pavlove hiše, vrsta dogodkov je tudi v Gradcu, denimo literarno-glasbeni večeri pod imenom „*Drugačne strani in strune*“, leta 2012 so odprli slovensko čitalnico v Štajerski deželni knjižnici in sodelujejo s slovenskim lektoratom na graški slavistiki. Povedala je tudi, da v tem šolskem letu obiskuje fakultativni pouk slovenščine na štajerskih šolah 438 otrok, kar je precej več kot lani, ko jih je bilo 308, ali predlani, ko jih je bilo 366. Predsednica si ob tem želi, da bi se učenje slovenščine stopenjsko povežalo, od ljudskih šol do fakultet. Koristno bi bilo, če bi postala slovenščina prvi tuji jezik, namesto sedanje angleščine. Vendar je in ostaja slovenščina kot jezik sosedov, kajti na avstrijskem Štajerskem narodnostnih šol ni, čeprav jih teoretično zagotavlja 7. člen ADP enako kot za Slovence na Koroškem in za Hrvate na Gradiščanskem. Norma Bale je v pisni obliki posredovala podatke o pouku slovenščine na gimnaziji Borg v avstrijski Radgoni/Bad Radkersburgu. Gimnazijo obiskuje 290 dijakov, med njimi 65 Slovencev iz Slovenije. Slovenščina, ki je maturitetni predmet in omogoča ustno in pisno maturo, se ponuja zgolj dijakom iz Slovenije, ki jo izberejo kot tretji jezik namesto latinščine ali francoščine. To je edinstven primer v celotnem avstrijskem šolskem prostoru.

Namen srečanj je, da udeleženci spoznajo širšo podobo okolja, kjer so se zbrali. Kako je v Radgonskem kotu, med štajerskimi Slovenci, je podrobno predstavila Andreja Haberl Zemljič. Izhajala je iz svoje študije-doktorske disertacije, ki je izšla najprej nemškem jeziku, potem pa leta 2012 v slovenščini z naslovom *Pustiti jezik v vasi – Ohranjanje in opuščanje jezika v Radgonskem kotu*. Štajerski Slovenci, v nasprotju s koroškimi Slovenci,

nikoli niso imeli svoje gimnazije, ni bilo izobražencev, ni bilo možnosti za življenje s slovenščino od zibelke do groba. Slovenščina je v teh krajih postala izjema celo v družinskem krogu. To potrjujejo tudi statistični podatki ljudskih štetij, in sicer so leta 1880 vsi prebivalci petih vasi *Radgonskega kota* govorili tudi slovenski jezik, leta 1910

desetletja trajajočega procesa asimilacije. „*Biti Slovenec, je bilo tu vedno zaničevano*,“ so besede kmeta in podjetnika Josefa Majszana, s katerimi je povedano vse. Z optimističnega zornega kota je mogoče dodati, da se zdaj razmere spreminjajo na bolje, čeprav še zmeraj zelo zelo počasi. Tudi zaradi dolgotrajnega zatirjanja uradne

Zbrani v Pavlovi hiši na strokovnem posvetu o slovenščini med funkcionalnostjo in identiteto

samo še polovica. V radgonski cerkvi Marije Pomočnice (na njenem pročelju se je ohranil edini slovenski napis) so okoliški župani leta 1920 zahtevali ukinitvev slovenskih maš in menili, naj ostane le ena slovenska pridiga za slovenske hlapce. Še huji je bil pritisk na slovenščino po drugi svetovni vojni, ko so se na Štajerskem močno bali jugoslovanskega komunizma in Tita. Delno so se razmere spremenile, ko je Slovenija postala samostojna država, po šengenu pa prost prestop meje med državama. Zdaj, ko Avstrija zaradi beguncev vnovič kontrolira prihode na svoje ozemlje, je prestop meje sproščen, vsaj na pomurskih prehodih. Izjemno zgovorno je razmere predstavil dokumentarni film *Štajerski Slovenci – Nevidna manjšina?* avtorja Čedomira Schlapperja, ki ugotavlja, da je pri zadnjem popisu prebivalstva iz leta 2001 slovenščino kot jezik sporazumevanja navedlo okoli 450 ljudi. Govori jo seveda mnogo več, vendar to raje počnejo doma. V javnosti si želijo ostati nevidni, kar je posledica

deželne politike v Gradcu, da so štajerske Slovence v ADP vključili po pomoti. Zdaj teh stališč deželni politiki ne ponavljajo, lokalni pa imajo že več let razumevanje zlasti za delovanje Pavlove hiše, in kar je zelo važno, štajerski Slovenci imajo stalnega člana v sosvetu za Slovence pri zveznem kanclerju. S tem so namreč na zvezni ravni postali priznani kot enakovredna (a žal še ne enakopravna) manjšina v Avstriji. Zdej sosvetu predseduje predsednica KD Člen 7, Suzanne Weitlaner.

Čeprav je poudarek na obravnavi problematike med tisto manjšino, kjer je srečanje, letos torej med štajerskimi Slovenci, sodelujoči izmenjajo uradne in prijateljske informacije iz okolij, od koder so prišli, zelo nazorno recimo v predavanju Dejana Valentinčiča: Jezik kot sredstvo sporazumevanja in izraz identitete: primerjava med zamejskimi in izseljenski skupnostmi. Imeli so priložnost zvedeti za razmere v Porabju (Valerija Perger), ne glede na to, da je bil lanski posvet na Gornjem Seniku.

Tekst in foto: Ernest Ružič

»... na sztári szlovenszki jezík obrnyeno ...« - 2.

PRVI KATEKIZMUŠ, PRVI ABECEDARIUM

Duga stoletja so v kraji ni med Mürov ino Rabov oprvin katoličani, sledik

ston so po hižaj ponijali za málo cejno Trubera i Dalmatina slovenske knige.

Ne vejmo za gvüšno, ali so nadrukni kakšo prekmursko knigo v Nedelišči ali Lendavi, gde je biu veštauk za vogrske protestantske knige. Nej smo pa gvüšni tó nej, ali je leta 1587 Kranjec Janž Mandelc v Eberau (Monyorókerék) blüzi Sombotela nadrukni svojo slovensko knigo »Agenda Vandalica«. Vej bi pa bilau špajnsno, če bi do 1715 ranč edna drüga prekmurska kniga nej vöprišla.

Zakoj v cejlom 16. pa 17. stoletji nega slovenski knig s té kraj Müre? V krajino so večkrat vdarili Törki, bile pa so plemiške (nemesi) pa cerkvene bojne tó. Dühovniki so se nej potrudili, nej je bilau mecenašov tó nej, tihinski gospaudge so se nej brigali za slovensko lüstvo.

Na prvom mesti nadrukni vane prekmurske literature stogi Franc Temlin, šteri se je na konci 17. stoletja naraudo v vesnici Krajna v tišinskoj fari. Brodimo, ka je njegvi oča biu prejdjen grada v Rakičani, vej bi pa tistoga ipa eden prausen paverski sin nej mogo štanderati. Temlin pa se je leta 1714 nutspiso oprvin na univerzo v Halle, edno leto kisnej pa v Wittenberg.

Na Nemškom je gorostalo pisanje Franca Temlina, štero je prvo znano pismo od ednoga prekmurskoga vönavčenoga človöka. V

njem piše nemškim pietistom o svojoj domanjoj krajini, v šteroj nega slovenski knig. Té protestanti so dosta pomagali slavskim narodom, ka aj bi leko njino vöro s pomočjav literature krepšo napravili. Pietisti, s centrom v varaši Halle, so se do konca 18. stoletja spravljali z druknivanjem evangeličanski knig za Prekmurje.

Prva prekmurska kniga iz leta 1715 je dojobrnjeni »Mali katechismus« Marti-na Luthera, zvekšoga po peldi vogrske knige »Györi Katechismus«. V svojom pisni pietistom je Franc Temlin napiso, ka je obračo z nemškoga, vogrskoga pa latinskoga gezika, depa zvekšoga se je držo madžarske verzije. Zvekšoga je dojobračo rejč za rejčjav, dosta vse pa je vönjau ali cujdau.

Temlin vöpostavi, ka je piso v »našom slovenskom jeziki« pa ka je katekizmuš »na čisti slovenski jezík preložo«. Tau znamenüje, ka je piso v svojoj raven-sko-goričkoj domanjoj rejči, brezi kajkavski form. Pisatel je oprvin napravo literarni štiluš v prekmurskoj rejči, nüco pa je vogrske litere, štere najdemo že v kajkavski knjigaj pa rokopisni pesmaricaj tó. Tau pisanje je v Prekmurji ostalo za dobri dvejstau lejt.

Prevajalec je svojo imé skriu v velki literaj ednoga takzvanoga anagrama: z reči »FINNI ZEMLO POTERE« leko preštémo »po TEMLIN FERENCZI«. Pisa-

tel je že na konci svojoga predgovora dojspiso, ka je svojo imé skriu v anagrami.

Franc Temlin v predgovori svojoga katekizmuša piše: »Záto tákšim vám je potreibno biti; kako toi máloi Deci; kotera mleiko, nei kákšo vládnó jeistvino potribüje. Na

Prva prekmurska kniga - anagram skriva pisatelja »Temlin Ferencza«

štero gleděč ako smo glih že vön z otročega račüna zrasli, ino smo tá niháli otročjo šalo, dönok ne boidi náz srám s tov málov Decov navküpe katechizmus se včiti ...«

Drüga poznana gorostala prekmurska kniga je anonimni »Abecedarium Szlovensko, za Drobnó Detzo, vön szpüscheno« z leta 1725. Ne vejmo, gde so ga nadrukniivali, v njem je napisani devet strani: abeceda, štenjé z vöronavukom ino trgé žoltari. Doj je zapisani deset boži zapauvedi, očanaš, apoštol-ska vöra, zajtrašnja ino večerašnja molitev pa molitev pred gesti ino po njem. Kniga je lüteranska, na njej se čüti, ka je pisatel dobro pozno katekizmuš Franca Temlina.

Nej poznani pisatel »Abecedariuma« tak vči mlajše

šteti, prejk drüge Bože zapauvedi: »I-mé-na Bo-se-ga za-man ne vze-mi vu tvo-ia vüsz-ta, ar-ga nes-che Bogh bre-zi ka-sti-ge ni-há-ti, ste-ri go-di nye-go-vo szvé-to I-mé za-ob-szto-m ie-mlé vu szvo-ia vü-szta.«

Velki prekmurski protestantski pisatel Števan Küzmič je o pisci »Sever Miháo Zvaneča« piso kak čestnoj kotrigi svojoga naroda. Mihál Sever je biu v artikularnom mesti Nemescsó škonik ino kantor nemške cerkvene občine, depa Slovincov tó. Kak vogrski učitel je mrau v svojom šestdesetom leti, tretja gorostala prekmurska kniga pa je njegvi »Réd zveličanstva«. Knigo je dojobrno z nemške rejči, v njej je dojspiso glavne tale vöre v formi pitanj ino odgovorov, zvün toga pa molitve ino ništerne vogrske pa nemške pesmi v slovenskom geziki.

V knjigaj Mihála Severa najdemo erično protestantsko pesem, štero je dojobrno na slovensko rejč: »Terdi grad je naš Bog v nebi, orožje i obramba, / On nás z nevoul oslobodi, ka je na nás zdai prišla. / Naš nepriatel, zvoiskoukou je mel, nás je opásal, ino gori djal, nás ceilo vse skončati.«

Leta 1751 je v Nemescsó prišo ino kak naslednik Mihála Severa grato škonik v latinskoj šauli Števan Küzmič. Tam je napiso več kračiši knig pa svoj »Vöre krščanske kratki návuk«, leta 1755 pa je grato pastor v artikularnom mesti Šurd. Tam je dojobrno cejli Nauvi zakon, šteri je eške od tistoga mau najveške delo v prekmurskoj literaturi.

-dm-

Mihál Sever je v svojoj knigi na kratki dojspiso včenjé svetoga písma

pa protestanti, sprauti dojobračali evangelije ino štenjá za bogoslüzja, depa cerkvene pesmi so ranč tak mogli prejkspiřavati. Gda so vöpriše prve kajkavske (rovačke) knige za cerkvene potrejbe, so nücali té, v prvom redej »Szvete evangeliome« Mikloša Krajačeviča s srejde 17. stoletja. Ta pisanja so dühovnicke goršteli v originalnoj formi ali pa so je domanjomi geziki bliže napravili.

Gda so v cajti reformacije v medjimurskom Nedelišči začnili druknivati kajkavske knige, na Nemškom ino v Ljubljani pa slovenske protestantske, so v Prekmurje gvüšno priše té tó. Ništerne reči z Biblije Juri-ja Dalmatina ino pesmi, štere je dojspiso Primož Trubar, svedočijo, ka so osrejdne slovenske knige poznali s té kraj Müre tó. Meli pa so je zvekšoga samo ništerni dühovniki pa škonicke, vej so pa bile drage, lüstvo pa bi je moglo samo spoj žmetno šteti. Jožef Kořič celau piše: »Kranjski kramarje zob-

Kiparka Mihaela Žakelj Ogrin

KOT V PRILIKI O DESETIH TALENTIH

Ljubezen, čast, naravni materiali, trenutek, svetloba in še marsikaj me je obšlo, ko sem občudovala lepoto rok umetnice – kiparke Mihaele Žakelj Ogrin. Velikokrat je samo beseda premalo, ko hočemo nekoga »ujeti«

na papir in ga približati publiki, pa se nam kar nekaj časa ne pusti. Morda prav to pomeni, da je ta oseba še posebej rojena za ustvarjanje nečesa lepega in plemenitega. Mihaela Žakelj Ogrin, rojena leta 1969 v Ljubljani, je kiparka in grafičarka. Po končani Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo je

nadaljevala študij na oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani. Tam je leta 1993 diplomirala iz kiparstva pri prof. Dragici Čadež in iz grafike pri prof. Ivu Mršniku. Za diplomsko delo z naslovom Povnanjanje notranjega je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Živi in ustvarja v Žireh na Gorenjskem. Poleg pedagoškega poklica se posveča tudi umetniškemu raziskovanju. V kiparstvu ji je najbližji les, za manjše skulpture pa posega po terakoti. V grafiki ustvarja in raziskuje predvsem v tehniki lesoreza.

Pogled na njena kiparska dela nam v očeh ustvarja svojevrstno gostoto in toploto. Površine predmetov so s kiparkinim orodjem zglajena ali narezljana do popolnosti. Ves proces lahko primerjamo s kamenčkom, ki so ga obdelovali vodni valovi in je nato prijeten za oko – ne le zaradi njegove pomenljive in edinstvene oblike, ampak zato, ker izraža, kako se je počasi in plemenito obli-

koval.

Ostro oko lahko ob branju Mihaelinih del zazna zelo različne trenutke in občutke – veliko je odvisno tako od materiala, iz katerega je skulptura oblikovana, kot od barve, svetlobe

Mihaela Ž. Ogrinova pri ustvarjanju

in končno od samega motiva. Občutke, ki se med gledanjem ustvarjajo v gledalcu, sem omenila zato, ker se med opazovanjem skulpture v raz-

Grafika, veseli del rož. venca

ličnih dnevnih in vremenskih okoliščinah lahko spremenijo v svojstveno doživetje prostora in kraja. Oblike se gledalcu bleščijo v nadnaravni luči, njihov izraz pa je mnogokrat poln milosti. Njihove geste so do zadnjega premišljene. Šele nekoliko bolj od daleč vzklije prava podoba. Kiparka bi nedvomno z drugo tehniko težje

dosegla svoj cilj: to svojevrstno izraznost, ki jo ustvarja, ta žar pa je lasten samo njej. Naravna materiala – glina in les, nas venomer prepričujeta o svoji »resničnostni« snovi. Kažeta tako svojo starost in zgodovino kot tudi zgodbo o svojem nastanku in zgodovino človeške rabe. Vsaka snov namreč živi v zaporedju časa. Glina ima Mihaelino avtorsko znamenje in je njen osebni pečat. Prvinskost tega materiala je preprosta, daje ji ustvarjalno moč in občutek za oblikovanje tistega, kar si sama najbolj želi. Omogoča ji, da je unikatna, biti unikatna pa je izrazit problem slehernega umetnika v današnjem času. Glina jo navdihuje in se je dotakne tako, da jo oblikuje v stvaritve, ki imajo njeno avtorsko znamenje in ki pripadajo samo njenemu vsebinskemu svetu, njenemu življenju in razdajanju. Les je drugačen, je topel, ima svoj lastni zapis. In ob ustvarjanju s slehernim omenjenim materialom je kiparka mnenja, da glede na to, da je vsak človek čudež zase,

naj bo tudi v ustvarjanju zvest svojemu bistvu.

Mihaeli Žakelj Ogrin so prav tako blizu lesorezi. Ob tem mi je všeč, kako je tehniko Mihaelinih lesorezov predstavil slikar Matej Metlikovič, ki pravi: »Ko odtisnemo črno barvo z lesene plošče, največkrat ne dobimo povsem polne, zaprte črnine tako kot pri linorezu.

Črnina lesoreza je prepredena s takšno ali drugačno teksturo, ki jo določa struktura lesa, letnic ali celo grč; pri tem pa lahko igra svojo vlogo tudi zunanji obris grafične ploskve, lahko tudi obris prežaganega debla. Les je namreč živa snov,

Mati in otrok

je ena sama manifestacija življenja, gibanja in rasti. Zareza z grafičnim nožem to življenje sicer rani, a ga človeško dopolni in nagovori. Če nastaja grafična risba v sozvočju z dušo materiala, vnese vanj novo kvaliteto. Ko grafično ploščo odtisnemo, dobimo žareče bele sledi v črnem polju oziroma prostoru. To so sledi svetlobe, luči, človeške izkušnje. Luč sicer nastane iz ureza, iz posega v površino, kar povzroča bolečino, a le tako moremo s svetlobo in formo oplemeniti, osmisliti temino praznine, ta večni molk črnega ... Vsaka od grafik išče svoje dopolnilo in hkrati opozarja gledalce na svoj navdih, ki je v sporočilu katerega od psalmov. Tako povsem nevsiljivo nagovarja, da se preko podobe in božje besede v osebni tišini vsak od nas sreča s seboj in svojim Stvarnikom.«

Kiparka pravi, da jo svetopi-semske zgodbe zelo bogato nagovarjajo, da so del nje same in zato so tudi prisotne

v večini njenih del. Zanj je njeno umetniško in s tem tudi vsebinsko izhodišče prav iskanje resnice, ne glede na to, ali upodablja naravo ali portret. Umetnost se mora dotikati življenja, sicer je mrtva. Kar išče, je smisel bivanja; v veri, v nadnaravni prisotnosti v vsem, kar jo obdaja, in s tem si želi, da bi bilo to pristno tudi v njenih delih.

Žakelj Ogrinova pravi, da se njena pot oblikuje počasi, saj meni, da smo vse, kar imamo, prejeli. Mnogokrat se ji zdi, da bi morala bolj obračati tisti talent, ki ji je bil dan. Čuti, da je tako, kot v priliki o desetih talentih – tudi če

imaš enega, pa ga obračaš, bo iz njega nekaj, sicer ti bo odvzeto še to. Prepričana je, da sta tudi v njenem ustvarjanju pomembna zaupanje in predanost.

Kiparstvo je njen poklic, razmišljam. Njena sled se ustavi zdaj v glini, zdaj v lesu, drugič se spet odtisne v grafiko. Venomer se sooča z minljivostjo oblik in nenasitno željo po rojevanju novih. V središču umetniškega ustvarjanja je človek. Človek, spremenjen v znak, šablono, fosilni odtis, v simbol ... V njeni glini je mnogokrat ujeta bežnost, trenutek, površinska napetost, odsev ali lebdeče trajanje. Njene podobe nas nagovarjajo z različnimi duhovnimi stanji in med njimi traja globok dialog, živa govorica vere, ljubezni, upanja in medčloveške bližine. Podobe so predstavljene z velikim občutkom, v sebi nosijo svoje sakralne zgodbe, mi pa se jim lahko približamo le s svojim doslednim opazovanjem.

Mojca Polona Vaupotič

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 7. DECEMBRA
DO 13. DECEMBRA**
PETEK, 30.11.2018, I. SPORED TVS

6.10 KULTURA, 6.20 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN, 11.15 VEM!, KVIZ, 11.45 UGRIZNIMO ZNANOST, 12.25 ZLATA DEKLETA, AM. NAN., 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.30 TARČA, GLOBUS, TOČKA PRELOMA, 15.20 MOSTOVI - HIDAK, 16.05 DUHOVNI UTRIP, 16.25 KOZMO: JAJCA PAPIG, OTR. NAN., 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.25 SLOVENSKE MAGAZIN, 17.55 NOVICE, 18.00 INFODROM, TEDNIK ZA OTROKE IN MLADE, 18.15 RIJA IN KROKODIL, RIS., 18.20 VEM!, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 SLOVENSKE POZDRAV, NARODNOZABAVNA ODDAJA, 21.25 MED VALOVI, 22.00 ODMEVI, 22.20 LOKALNE VOLITVE 2018 - MARIBOR, 22.30 KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.10 GOSPOD KLEIN, FR.-IT. FILM, 1.15 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.45 INFO-KANAL

PETEK, 30.11.2018, II. SPORED TVS

6.30 OTROŠKI KANAL, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.20 PRISLUHNIMO TIŠINI, 9.05 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 11.05 HALO TV, 11.55 NORDIJSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 13.40 DOBRO JUTRO, 15.40 O ŽIVALIH IN LJUDEH, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA, 16.05 NA VRTU, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 16.35 MIGAJ RAJE Z NAMI, 17.10 NORDIJSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 18.40 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 20.00 HITRA SMUČINA, ODDAJA PRED ZAČETKOM SEZONE ALPSKIH SMUČARK V HITRIH DISCIPLINAH, 20.25 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 21.00 ROKOMET - EVROPSKO PRVENSTVO (Ž): ČRNA GORA: SLOVENIJA, 23.00 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 0.45 VIKEND PAKET, 2.10 VIDEOTRAK, 3.15 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 4.25 ZABAVNI KANAL, 5.25 VIDEOTRAK

SOBOTA, 08.12.2018, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.10 ODMEVI, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.55 FIRBCOLOGI, MOZAIČNA ODDAJA ZA OTROKE, 9.20 MALE SIVE CELICE, 10.00 INFODROM, TEDNIK ZA OTROKE IN MLADE, 10.15 ČIST ZARES: KULINARIKA, DOK. SER., 10.45 OD BLIZU, POGOVORNA ODDAJA Z VESNO MILEK, 11.40 TEDNIK, 12.40 KAJ GOVORIŠ? = SO VAKERES?, 13.00 PRVI DNEVNIK, ŠPORT, VREME, 13.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 13.50 NA VRTU, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA TV, 14.30 MAME, SLOV. NAN., 15.00 AMBIENTI, 15.35 PROFIL, 16.10 ČLOVEŠKI LABORATORIJ, BRITANSKA DOK. SER., 17.00 POROČILA OB PETIH, 7.20 MESTNE PROMENADE: LJUBLJANA, DOK. SER., 17.50 KUHARIJA NA KUBIK, KUHAJSKA ODDAJA, 18.25 OZARE, 18.30 REAKTIVČKI, ITALIJA, RIS., 18.40 MIMI IN LIZA, RIS., 18.50 MIRIAM, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, ŠPORT, VREME, 20.00 VSE JE MOGOČE, 21.45 MAME, SLOV. NAN., 22.15 POROČILA, 22.40 ANOMALISA, AM. FILM, 0.10 PROFIL, 0.40 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.10 DNEVNIK, UTRIP, ŠPORT, VREME, 2.00 INFO-KANAL

SOBOTA, 08.12.2018, II. SPORED TVS

6.00 10 DOMAČIH, 6.30 NA LEPŠE, 7.00 NAJBOJŠE JUTRO, 8.25 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 9.30 ČAROKUHINJA PRI ATU, 9.55 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 11.10 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 12.30 SMUČANJE PROSTEGA SLOGA - SV. POKAL, 12.55 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 14.00 BIATLON - SV. POKAL, 15.50 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 17.55 ROKOMET (Ž) - EVROPSKO PRVENSTVO, 20.05 DOVOLJENA LJUBEZEN (IN SPOLNOST), NEMŠKO-LIBANONSKI FILM, 21.45 TELEVIJSKI KLUB, 22.35 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 23.35 TISTA ČRNA KITARA, KONCERT VLADA KRESLINA, 2.10 VIDEOTRAK, 3.10 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 4.35 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

NEDELJA, 09.12.2018, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ŽAV, 10.15 KOZMO: UKRADENI RAČUNALNIKI, BELGIJSKA OTROŠKA NANIZANKA, 10.45 PRISLUHNIMO TIŠINI, 11.20 OZARE, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA TV MARIBOR, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.25 DOBRODELNI VIKEND - SLOVENSKE POZDRAV, NARODNOZABAVNA ODDAJA, 15.00 DEKLE PO IMENU VARPU, DANSKO-FINSKI FILM, 16.50 KINO FOKUS, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.20 VIKEND PAKET, 18.40 ZMAJČI ZMAJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, ŠPORT, VREME, 20.00 KU'DAMM 56, NEMŠ. NAD., 20.50 INTERVJU, 21.40 POROČILA, ŠPORT, VREME, 22.10

GOVORI GLASNEJE, DOK. FILM, 23.10 ZA LAHKO NOČ: M. ŠPAREMBLEK: ENIGMA GALLUS, TV BALET, 0.20 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 0.50 DNEVNIK, 1.15 ZRCALO TEDNA, 1.40 INFO-KANAL

NEDELJA, 09.12.2018, II. SPORED TVS

6.30 DUHOVNI UTRIP, 6.45 GLASBENA MATINEJA: OTROŠKI PEVSKI ZBOR RTVS - SLOVENSKE LJUDSKE PESMI IN OTROŠKE IGRE, 7.15 MESTNE PROMENADE: LJUBLJANA, DOK. SER., 7.55 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 8.45 ŽOGARIJA, 9.25 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 10.25 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 11.30 BIATLON - SV. POKAL, 12.25 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 13.25 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 14.30 BIATLON - SV. POKAL, 15.25 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 17.55 ROKOMET (Ž) - EVROPSKO PRVENSTVO, 20.00 ŽREBANJE LOTA, 20.10 ATTENBOROUGH IN MORSKI ZMAJ, DOK. ODD., 21.10 NESMRTNI, ODDAJA O ŠPORTNIH VELIKANIH, 21.35 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 22.30 AMBIENTI, 22.55 AVTOMOBILNOST, 23.30 VSE JE MOGOČE, 1.20 VIDEOTRAK, 2.25 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 4.05 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

PONEDELJEK, 10.12.2018, I. SPORED TVS

6.10 UTRIP, 6.25 ZRCALO TEDNA, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 KUHARIJA NA KUBIK, KUHAJSKA ODDAJA, 10.50 10 DOMAČIH, 11.20 DOBRODELNI VEM!, KVIZ, 12.05 KAJ GOVORIŠ? = SO VAKERES?, 12.30 ZLATA DEKLETA, AM. NAN., 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.35 SVETO IN SVET, 14.30 S-PREHODI, 15.00 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.30 OSMI DAN, 16.00 Z GLASBO IN S PLESOM: OPERNE ARIJE, 16.25 KOZMO, OTR. NAN., 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.25 OSVEŽILNA FRONTA: DROGE, 17.55 NOVICE, 18.00 MAKROREGIJE - ALPSKA, 18.05 BACEK JON, RIS., 18.10 PRINC KI-KI-DO: STEKLOFON, RIS., 18.20 VEM!, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 OSREDNJA DRŽAVNA PROSLAVA OB CANKARJEVEM LETU, 21.05 POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI, TV-PRIREDBA GLEDALIŠKE PREDSTAVE, 22.40 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.35 PISAVE: PÉTER NÁDAS, 0.15 IZGUBLJENI RAJ, EST-NEMŠ. FILM, 1.20 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.45 DNEVNIK, 2.15 SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.40 INFO-KANAL

PONEDELJEK, 10.12.2018, II. SPORED TVS

6.30 OTROŠKI KANAL, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.15 VARUHI CIVILIZACIJE, DOK. FILM, 9.20 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 10.25 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 11.30 DOBRO JUTRO, 14.05 LJUDJE IN ZEMLJA, 15.15 AVTOMOBILNOST, 16.00 IZZIVI - OBRT IN PODJETNIŠTVO, 16.30 HALO TV, 17.10 UMOR, JE NAPISALA: FILMSKI TRIK, AM. NAN., 18.10 TELE M, ODDAJA TV MARIBOR, 18.40 PRIMORSKA KRONIKA, 19.00 NOGOMET - EVROPSKA LIGA, MAGAZINSKA ODDAJA, 20.00 SVETOVNI POPOTNIK: Z OKUSI OKOLI SVETA, 21.00 ZAUPAJ MI, BRIT. NAD., 22.10 ŽVIŽGAČI DIGITALNE DOBE, DOK. FILM, 23.35 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 0.30 VIDEOTRAK, 1.35 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

TOREK, 11.12.2018, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.10 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN: KUHANJE V KOPRSKEM STUDIJU, 11.15 VEM!, KVIZ, 11.45 OBZORJA DUHA, 12.30 ZLATA DEKLETA, AM. NAN., 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.35 OSREDNJA DRŽAVNA PROSLAVA OB CANKARJEVEM LETU, 14.35 KINO FOKUS, 14.50 CITY FOLK - OBRAZI MEST, DOK. ODD., 15.15 LUČKA - PITYPANG, 15.45 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 15.45 FIRBCOLOGI, ODDAJA ZA OTROKE, 16.10 GOVOREČI TOM IN PRIJATELJI, RIS., 16.20 KOZMO, OTR. NAN., 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.30 KODA, 17.55 NOVICE, 18.05 ŽVENKCI, RIS., 18.20 VEM!, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.05 CANKAR, DOK. FILM, 21.40 50 KNJIG, KI SO NAS NAPISALE: IVAN CANKAR: POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.10 PRIČEVALCI: MARIJA TRČEK, 0.25 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 0.50 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 1.45 INFO-KANAL

TOREK, 11.12.2018, II. SPORED TVS

6.30 OTROŠKI KANAL, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.10 ENKRATNI DUET, DOK. FILM, 8.30 ŽOGARIJA, 9.10 ALPE-DO-NAVA-JADRAN, 9.50 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 11.00 HALO TV, 11.55 PAVANJE - SV. PRVENSTVO V KRATKIH

BAZENIH, 14.30 VSE JE MOGOČE, 16.10 ČAROKUHINJA PRI ATU: IZRAEL, 16.30 HALO TV, 17.10 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 18.10 TELE M, 18.40 PRIMORSKA KRONIKA, 18.55 KDO SI PA TI?, DOK. SER., 19.20 SKOK, OBRAT, ZDRS, DOK. FILM, 19.40 SKRIVNOSTNI KJOTO, JAP. SER., 20.10 SMUČANJE, SV. POKAL, 21.40 AKCENT, 22.35 PALAČE LJUDSTVA, DOK. ODD., 23.30 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 0.25 VIDEOTRAK, 1.30 PAVANJE - SVETOVNO PRVENSTVO V KRATKIH BAZENIH, 2.45 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

SREDA, 12.12.2018, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.10 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN: IZ MARIBORSKEGA STUDIA, 11.00 VEM!, KVIZ, 11.35 SLASTNA KUHINJA, 11.50 PISAVE: PÉTER NÁDAS, 12.30 ZLATA DEKLETA, AM. NAN., 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.35 INTERVJU, 14.25 DUHOVNI UTRIP, 15.00 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 15.40 MALE SIVE CELICE, 16.20 KOZMO, OTR. NAN., 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.30 TURBULENCA, 18.10 TROBKA IN SKOK, RIS., 18.20 VEM!, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.05 FILM TEDNA: SKUPAJ, SLOV. TV-FILM, 21.30 50 KNJIG, KI SO NAS NAPISALE: FRAN LEVSTIK: MARTIN KRPAN, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.55 PANOPTIKUM, 23.55 TURBULENCA, 0.40 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.10 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.05 INFO-KANAL

SREDA, 12.12.2018, II. SPORED TVS

6.30 OTROŠKI KANAL, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.10 PRAVI VAL, DOK. FILM, 8.25 LUČKA - PITYPANG, 9.10 10 DOMAČIH, 10.00 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 11.10 HALO TV, 11.55 PAVANJE - SV. PRVENSTVO V KRATKIH BAZENIH, 14.30 DOBRODELNI VIKEND PAKET, 16.40 AMBIENTI, 17.10 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 18.10 TELE M, ODDAJA TV MARIBOR,

18.40 PRIMORSKA KRONIKA, 19.00 RIBIČ PEPE, ODDAJA ZA OTROKE, 19.25 SKRIVNOSTNI KJOTO, JAP. SER., 19.50 ŽREBANJE LOTA, 20.00 NA UTRIP SRCA: EN, DVA, TRI - NA LEPI MODRI DONAVI, DOK. FILM, 21.00 OD BLIZU, POGOVORNA ODDAJA Z VESNO MILEK, 22.00 NIKOGARŠNJI OTROK, SRBSKO-HRVAŠKI FILM, 23.30 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 0.25 VIDEOTRAK, 1.30 PAVANJE - SVETOVNO PRVENSTVO V KRATKIH BAZENIH, 2.50 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

ČETRTEK, 13.12.2018, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.10 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 11.15 VEM!, KVIZ, 11.45 TURBULENCA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 12.30 ZLATA DEKLETA, AM. NAN., 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.35 AKCENT, 14.30 SLOVENC V ITALIJI, 15.00 MOJ GOST/MOJA GOSTJA - VENDÉGEM, ODDAJA TV LENDAVA, 15.50 PRAVA IDEJA, 16.25 KOZMO, OTR. NAN., 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.25 UGRIZNIMO ZNANOST, ODDAJA O ZNANOSTI, 17.55 NOVICE, 18.00 MAKROREGIJE - ALPSKA: ZADRUŽNIŠTVO V ALPAH, 18.05 BALONČKOVO, RIS., 18.10 MIŠO IN ROBI, RIS., 18.20 VEM!, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 TEŠ 6, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 OSMI DAN, 23.25 POT DO PRAVICE, NEMŠKA MINISERIJA, 1.30 UGRIZNIMO ZNANOST, ODDAJA O ZNANOSTI, 2.00 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.25 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 3.15 INFO-KANAL

ČETRTEK, 13.12.2018, II. SPORED TVS

6.30 OTROŠKI KANAL, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI!, 8.05 NA LEPŠE, 8.45 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 10.50 KODA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 11.55 PAVANJE - SV. PRVENSTVO V KRATKIH BAZENIH, 12.25 DESKANJE NA SNEGU - SV. POKAL, 13.40 PAVANJE - SV. PRVENSTVO V KRATKIH BAZENIH, 14.10 BIATLON - SV. POKAL, 15.35 TELEVIJSKI KLUB, 16.30 HALO TV, 17.10 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 18.10 TELE M, 18.40 PRIMORSKA KRONIKA, 18.55 FIRBCOLOGI, ODDAJA ZA OTROKE, 19.20 MEGABITI ENERGIJE, DOK. ODD., 19.40 SKRIVNOSTNI KJOTO, JAP. SER., 20.00 AVTOMOBILNOST, 20.50 NOGOMET - EVROPSKA LIGA, 23.00 PAVANJE - SV. PRVENSTVO, 23.30 NOGOMET - EVROPSKA LIGA, 0.00 UMOR, JE NAPISALA, AM. NAN., 0.55 SLOVENSKA JAZZ SCENA, 1.45 VIDEOTRAK, 2.50 ŠPORT, 4.10 ZABAVNI KANAL, 5.20 VIDEOTRAK

9. december 2018

BOŽIČNI KONCERT IN ŽIVE JASLICE

od 16. ure:
**OKRAŠEVANJE MEDENJAKOV,
ZA OTROKE** (v razstavnem prostoru)

od 17. ure:
ŽIVE JASLICE

Z adventnimi in božičnimi pesmimi
ter gledališko igrico nastopajo:

Učenci OŠ Kuzma
Ženska vokalna skupina ZARJA
MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik

*Pričakujemo vas na dvorišču Slovenskega doma (Gárdonyi u. 1),
kjer bo prijetno zimsko druženje ob skodelici čaja ali kuhanega
vinal*

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE
V MONOŠTRU

Vabimo vas na 5. pravljичni večer
za odrasle v Porabju

Obujamo dediščino

V svet pravlјic vas bodo popeljali:

Karel Holec
Vesna Radovanovič
Metka Sraka
Ana Sušec

Glasbena gostja:

Julija Fajhtinger

Dobimo se v torek, 11. decembra 2018, ob 17. uri na
Generalnem konzulatu RS v Monoštru.

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

10-letnica PS Rožmarin

Plesna skupina Rožmarin Društva upokoјencev Monošter je desetletnico delovanja obeležila z gala programom v gledališki dvorani.

Plesni krožek Rožmarin so februarja 2008 ustanovile mlajše članice DU Monošter, ki z veseljem plešejo. Namen plesnega krožka je dvojen: po eni strani zagotovitev aktivnega druženja članicam z različnimi plesnimi koreografijami, po drugi strani pa popestritev mestnih prireditev za upokoјence.

L.R.H.

Foto: Károly Varjú

Že dolga leta pojejo skupaj

Izredno zanimanje je spremljalo letni koncert zbora Szivárvány (mavrica) iz Monoštra, ki so ga pred kratkim priredili v refektoriju nekdanjega samostana. Lepo obnovljen prostor je napolnilo več kot sto poslušalcev, ki so navdušeno pozdravili zbor, ki ga vodi glasbena pedagoginja, nekdanja ravnateljica monoštrske glasbene šole Bernadett Csider Szabó. Pri zboru poje tudi nekaj Slovenk. Zbor je tokrat ob glasbeni spremljavi zapel zimzelene melodije iz sveta pop in filmske glasbe. Koncert je trajal približno 80 minut, na njem je gostoval komorni zbor MIXOLID iz Zalske županije, oba zbora sta požela buren aplavz občinstva.

L.R.Horváth

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB